

MAETSCHAPPY VAN VLAEMSCHE LETTER-OEFENING : DE TAEI IS GAN(T)SCH HET VOLK, vereniging opgericht te Gent op 10 februari 1836, met als mogelijk voorbeeld de heroprichting van de Olijftak in december 1835 te Antwerpen, en nagenoeg gelijktijdig met de Leuvense kring Met Tijd en Vlijt. Omstreeks 1882 a.h.w. onmerkbaar overgegaan in het Willemsfonds.

De Maetschappy was een zelfstandige, aanvankelijk politiek-neutrale, Vlaamse culturele vereniging, opgericht tot verbreiding van de taal- en letterkunde en ter verdediging van de moedertaal, die zeer veel bijgedragen heeft tot bloei en uitbreiding van de V.B. te Gent en voor een permanente toevoer van jongere krachten gezorgd heeft.

Initiatiefnemers waren F.A. Snellaert (als militair arts pas teruggekeerd uit Nederland), F. Rens (die meestal als voorzitter zou fungeren), de Noordnederlandse journalist F.A. Spyers en de minder bekende Ch. Jos. Boulengier en L. Caluwé. Weldra werd J.F. Willems erevoorzitter en steunde ook

Ph. Blommaert het lees- en literair genootschap. Wellicht naar Nederlands model hield men wekelijkse vergaderingen in het lokaal Bennesteeg 2, waar telkens een paar leden leesbeurten vervulden, richtte men een bibliotheek en een leestafel in, schreef men prijsvragen over geschiedenis, taalkunde, poëzie, proza en toneel uit en wierf weldra tal van corresponderende leden in binnen- en buitenland. De kenspreuk ontleende men aan Prudens van Duyse Aen België, meizang (voor het eerst verschenen in de *Courrier de la Dendre*, 1834) :

De styl is gantsch de mensch, Buffon, het zyn uw woorden :

De tael is gantsch het volk.

Daarnaast redigeerde de Maatschappij de *Bydragen der Gazette van Gend voor Letteren, Kunsten en Wetenschappen* (1836-'39), die een- of tweemaal per week in de *Gazette van Gend* opgenomen en ook afzonderlijk gebundeld werden, in de hoop aldus geleidelijk tot een zelfstandig literair tijdschrift te komen : dit zou in 1840 het *Kunst- en Letterblad* worden. Aan de *Bydragen* werkten Rens en Van Duyse voor de poëziekritiek mee, Blommaert besprak de oude tekstedities, het literair-historische werk en het Germaanse cultuurgoed, Spyers besprak toneel en plastische kunsten, Willems schreef over de spelling en Snellaert over Middelnederlandse en moderne poëzie, toneel en tijdschriften en probeerde tot een evenwichtige en aan de eisen van de literatuurwetenschap beantwoordende strenge literaire kritiek te komen en een eind te maken aan het vroegere ongenueanceerde toejuichen van om het even welk Vlaams literair produkt.

Na 1860 trad onder impuls van de jonge J. Vuylsteke een splitsing bij de Gentse flaminganten op : voortaan nam de literaire fractie het beleid in handen (o.m. J.F.J. Heremans, J. Vuylsteke, F. Devigne) en stond men in de schaduw en de traditie van het Willemsfonds. Na 1882 bespeurt men geen sporen van zelfstandige activiteit meer.

Het belang voor de V.B. van De Tael is moeilijk bepaald te schatten of te omschrijven, maar is zonder twijfel groot geweest, omdat de maatschappij te Gent meer dan vier decennia de continuïteit van de algemeen-Vlaamse politieke en culturele strijd verzekerd en het verschijnen van kwalitatief behoorlijk literair werk beslist gestimuleerd heeft.

LITERATUUR : E. Degerickx, *Schets eener geschiedenis der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde : De Tael is gantsch het Volk, te Gent*, in *De Eendragt*, jg. 16 (1861-'62, p. 25-26 en 30-31); - C. de Baere, *Bijdrage tot de Geschiedenis van de Maatschappij van Nederlandsche letterkunde en geschiedenis onder de kenspreuk : „De Taal is gantsch het Volk” in Verslagen en Mededelingen van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1958, p. 653-665); - P. de Keyser, *De taal is gans het volk ! Na de 100ste verjaardag van het overlijden van Prudens van Duyse (1804-1859)*, in *Vlaamse Gids*, jg. 44 (1960, p. 246-255); - P. de Keyser, *Bouwstoffen tot een geschiedenis van de Maatschappij : „De Taal is gantsch het Volk” in de 2e helft van de 19e eeuw*, in *Verslagen en Mededelingen van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1960, p. 535-546); - W. Gobbers, *Beginnende Vlaamse literatuur en kritiek in de Bijdragen der Gazette van Gend (1836-'39)*, in *Tijdschrift voor Levende Talen*, jg. 32 (1966, p. 193-213); - A. Deprez, *De jonge Snellaert (1809-1838)* (Seminarie voor Nederlandse literatuurstudie te Gent, 1970).

ADA DEPREZ